

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1939/40 till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m.; given Stockholms slott den 27 januari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Komungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför härefter följande:

Under punkten 67 av 1939 års åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m. beräkna för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Jag får nu ånyo anmäla detta ärende.

Enligt kontrakt den 28 februari 1908 mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt kungl. teaterns aktiebolag, å andra sidan, skall yttre underhållet av teaterbyggnaden bestridas av Kungl. Maj:t och kronan genom överintendentsämbetet (numera byggnadsstyrelsen).

I skrivelse den 14 september 1934 hemställde kungl. teaterns styrelse om anslag till värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden. Vid skrivelsen var fogad en genom byggnadsstyrelsens försorg verkställd, den 29 augusti 1934 daterad utredning om det alltifrån operabyggnadens tillkomst år 1898 i bruk varande värme- och ventilationssystemet. Utredningen gav vid handen, att de befintliga värme- och ventilationsanläggningarna i stort sett borde förnyas, varjämte även de sanitära anläggningarna och brandpostledningarna måste ersättas med nya. Kostnaderna för ifrågavarande ändamål, beräknade till sammanlagt 484,000 kronor, borde uppdelas på tre budgetår med 120,000 kronor under första, 200,000 kronor under andra och 164,000 kronor under tredje budgetåret.

Vid anmälan av förevarande fråga i 1936 års åttonde huvudtitel, punkten 66, anförde jag, att det icke syntes vara försvarligt att ytterligare ett budgetår dröja med åtgärder för att sätta värme- och ventilationsanläggningarna inom operabyggnaden i tillfredsställande skick. Då de beräknade kostnaderna syntes mig höga, förutsatte jag, att byggnadsstyrelsen toge under övervägande möjligheterna av att reducera det sammanlagt erforderliga anslagsbeloppet till förslagsvis 400,000 kronor. På min hemställan föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för budgetåret 1936/37 för ändamålet anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor. Riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, underströk i skrivelse nr 8/1936 mitt nyssnämnda uttalande.

I skrivelse den 9 september 1936 hemställde byggnadsstyrelsen om anvisande för berörda ändamål för budgetåret 1937/38 av ytterligare 170,000 kronor. Byggnadsstyrelsen anförde härvid bland annat, att styrelsen, som givetvis funne synnerligen angeläget, att kostnaderna till det yttersta nedbringades, emellertid icke såge sig i stånd att för det dåvarande framlägga en kostnadstablå, som understeg styrelsens ursprungliga beräkning. Vid äskandet av anslag för budgetåret 1938/39, då sista delen av arbetena beräknades komma till utförande och bindande avtal låge till grund för beräkningarna, kunde däremot kostnadsbeloppet slutligt angivas.

Vid anmälan av frågan i 1937 års åttonde huvudtitel, punkten 60, framhöll jag, att byggnadsstyrelsens framställning gåve vid handen, att styrelsen hade sin uppmärksamhet riktad på önskvärldheten av att kostnaderna för ifrågavarande anläggningsarbeten nedbringades under det ursprungligen beräknade kostnadsbeloppet. Med hänsyn härtill och då det av tekniska skäl syntes vara svårt att för det dåvarande precisera de totala kostnaderna för arbetet, borde med prövningen av det belopp, som staten sammanlagt borde anslå för ändamålet, anstå, till dess styrelsen äskade anslag för budgetåret 1938/39. I enlighet med mitt därom framställda förslag äskade Kungl. Maj:t för budgetåret 1937/38 för ifrågavarande arbeten ett reservationsanslag av 170,000 kronor. Riksdagen biföll detta förslag.

Med skrivelser den 19 april 1937 och den 15 februari 1938 framlade byggnadsstyrelsen härefter resultatet av de av styrelsen verkställda ytterligare utredningarna i ärendet. Styrelsen hade låtit verkställa erforderliga omarbetningar av ritningar och entreprenadhandlingar, vilka anpassats efter en reviderad arbetsplan, som dock fortfarande i huvudsak förutsatte, att arbetena skulle utföras i tre etapper, omfattande en arbetstid av omkring tre månader av ettvarrt av åren 1938—40. Byggnadsstyrelsen anförde, att de verkställda förnyade undersökningarna givit vid handen, att erforderliga ombyggnads- och moderniseringsarbeten beträffande opera-byggnadens värme-, ventilations- och sanitetsanläggningar numera beräknades draga en kostnad av 940,000 kronor. Å den första etappen skulle belöpa 315,000 kronor, å den andra 241,000 kronor och å den tredje 384,000 kronor. Kostnaderna för de två senare etapperna vore approximativt uppskattade. Byggnadsstyrelsen beräknade kostnadernas fördelning på följande sätt:

	Första etappen (enlongshuset)	Andra etappen (scenhuset)	Tredje etappen (panncentral, ventilation)	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Panncentralanläggning	—	—	122,000	122,000
Värmeledning	47,200	43,000	17,000	107,200
Ventilationsanläggning	2,270	4,000	66,000	72,270
Sanitetstekniska anläggningar, exklusive duschrum	40,460	66,500	—	106,960
Brandpostledningar	25,790	—	—	25,790
Elektriska installationer, exklusive led- ning för duschrum:				
Starkströmsanläggning	39,500	12,000	13,500	65,000
Svagströmsanläggning	—	—	18,000	18,000
Byggnadsarbeten, exklusive duschrum . .	79,500	55,000	75,000	209,500
Konstruktionsarvode och kontroll (rör) .	22,350	4,000	5,000	31,350
Konstruktionsarvode och kontroll (elektr.)	4,000	2,500	2,500	9,000
Arkitekturavode och byggnadskontroll . .	6,500	4,000	4,000	14,500
Arvodet för undersökningar och omar- betning av entreprenadhandlingarna, maskinskrivning och kopior	9,300	1,200	1,000	11,500
Omtubning av befintlig ångpanna	1,550	—	—	1,550
Omflyttningskostnader och rengöring . .	3,500	3,500	1,000	8,000
Elektriskt ljus och vatten	1,000	1,000	1,000	3,000
Oförutsedda utgifter	28,580	18,800	32,500	79,880
Kostnader för nya och ändrade duschrum	—	22,000	—	22,000
Oljeeldningsanläggning	—	—	22,000	22,000
Vakthållning	3,500	3,500	3,500	10,500
Summa kronor	315,000	241,000	384,000	940,000

För den första etappens arbeten disponerade styrelsen allenast de för budgetåren 1936/38 anvisade anslagsbeloppen å sammanlagt 270,000 kronor, varför ett ytterligare belopp av 45,000 kronor erfordrades för ifrågavarande arbetens utförande. Styrelsen hemställde, att nämnda belopp måtte anvisas för budgetåret 1938/39 ävensom att för samma budgetår ytterligare måtte beviljas ett anslag av 150,000 kronor för påbörjande av andra etappens byggnadsarbeten.

Vid anmälan av denna fråga i propositionen nr 205/1938 anförde jag bland annat följande:

Byggnadsstyrelsen hade år 1934 beräknat, att kostnaderna för ifrågavarande omändringsarbeten i operabyggnaden skulle belöpa sig till 484,000 kronor. Enligt numera verkställda undersökningar skulle erforderliga omändringsarbeten betinga en kostnad av 940,000 kronor. På grund av inträdda prisstegringar beräknade jag, att arbetena enligt 1934 års program för närvarande skulle hava betingat en kostnad av omkring 600,000 kronor. Omkring 340,000 kronor kunde alltså hänföras väsentligen till det förhållandet, att den tidigare utredningen varit ofullständig. Visserligen hade en del nya krav framkommit, såsom anordnande av ett större antal duschrum, införande av oljeeldning m. m., men dessa betingade dock en mindre del av den sist angivna kostnadssumman. Den större delen av ifrågavarande kostnadsökning förklarades därav, att de första undersökningarna tyvärr icke syntes hava blivit utförda med tillbörlig grundlighet.

Då de arbeten, som av byggnadsstyrelsen numera kostnadsberäknats till 940,000 kronor, syntes falla inom ramen för erforderliga underhålls- och förbättringsåtgärder, förutsatte jag, att de skulle komma till utförande.

Vad beträffade medelsbehovet för budgetåret 1938/39, inskränkte jag mig till att tillstyrka, att anslag för nämnda budgetår anvisades för utförande av de anläggningar och installationer m. m., vilka hänförde sig till den första etappen i byggnadsprogrammet. Härtill krävdes, då byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna för denna etapps arbeten till 315,000 kronor, utöver tidigare anvisade 270,000 kronor, ett belopp av 45,000 kronor.

Vad anginge de följande etapperna av byggnadsprogrammet, syntes det icke vara skäl att nu taga ställning till frågan om kostnadernas fördelning på vederbörande budgetår.

I propositionen förutsatte jag, att frågan, huruvida för arbeten, som vore av beskaffenhet att kunna nedbringa de löpande utgifterna för teaterverksamheten — exempelvis den planerade oljeeldningsanläggningen — lotterimedel borde tagas i anspråk, torde få bliva beroende på övervägande från fall till fall.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i omförmälda proposition därom framställda förslag anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 45,000 kronor. I sin skrivelse i ämnet nr 197/1938 anförde riksdagen bland annat följande:

Kostnaderna för förevarande ändringsarbeten borde enligt riksdagens mening även i fortsättningen på sätt departementschefen föreslagit bestridas genom anslag å riksstaten. Den betydande ökningen av kostnaderna funne riksdagen synnerligen anmärkningsvärd. I anslutning till vad riksdagen beträffande ett likartat fall anfört ville riksdagen framhålla, att det förefölle vara ett rimligt krav, att de myndigheter, som hade att verkställa beräkningar rörande kostnaderna för företag, för vilka staten engagerade sig, bemödade sig om att göra dessa kalkyler så pass tillförlitliga, att en felkalkyl av denna storleksordning icke skulle behöva förekomma. Då riksdagen förutsatte, att de nu föreliggande anslagsberäkningarna vore uppgjorda med tillbörlig noggrannhet, och riksdagen funne det önskvärt, att de i första byggnadsetappen ingående arbetena så snart som möjligt utfördes,

ansåge sig riksdagen böra godkänna förslaget, att 45,000 kronor anvisades för budgetåret 1938/39 till avslutande av nämnda arbeten.

Riksdagen hade intet att invända emot att även de arbeten i övrigt, som av departementschefen förordats, komme till utförande. Riksdagen ansåge sig emellertid böra framhålla angelägenheten av att alla möjligheter till nedbringande av kostnaderna för de ifrågasatta arbetena tillvaratoges och ville särskilt fästa uppmärksamheten på de möjligheter till besparingar, som kunde ernås genom att de olika ändringsarbetena utbjödes på entreprenad vid de tillfällen, då det ekonomiska läget erbjöde de gynnsammaste betingelserna för arbetenas utförande.

I skrivelse den 16 januari 1939 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till utförande av de i den andra byggnadsetappen ingående arbetena och i sådant avseende anfört huvudsakligen följande:

För den första byggnadsetappen, som genomförts under sommaren 1938, hade i huvudsak tagits i anspråk de av riksdagen anvisade medlen å sammanlagt 315,000 kronor.

Det i 1939 års åttonde huvudtitel till 200,000 kronor beräknade anslagsbeloppet torde avse de i den andra etappen ingående arbetena, vilka förut-sattes skola komma till utförande under instundande sommar. Dessa arbeten vore i huvudsak följande:

1) omläggning och modernisering av värme-, ventilations- och sanitär-anläggningar ävensom delvis omläggning och nyinstallation av elektriska ledningar inom scenhuset;

2) anordnande av duschrum i scenhuset samt

3) för nämnda anläggningar och installationer erforderliga byggnadsarbeten.

Kostnaderna för de i den andra etappen ingående arbetena hade i byggnadsstyrelsens skrivelse den 15 februari 1938 beräknats till 241,000 kronor. Sedan entreprenadanbud numera införskaffats å arbetena i fråga, hade det visat sig, att nämnda belopp vore för ändamålet erforderligt, varför detta belopp, därest den andra etappen skulle kunna genomföras under instundande sommar, borde i sin helhet anvisas för budgetåret 1939/40.

Vidare finge byggnadsstyrelsen framhålla, att den andra etappens arbeten borde, för att hinna slutföras under sommaren, igångsättas redan omkring den 1 maj 1939. För att byggnadsstyrelsen skulle bliva i tillfälle att i god tid dessförinnan träffa överenskommelse med vederbörande entreprenörer, vore det synnerligen angeläget för styrelsen att senast den 15 mars 1939 erhålla besked, huruvida de för den andra etappen erforderliga anslagsmedlen komme att beviljas för nästkommande budgetår. Samtidigt finge styrelsen framhålla, att, då icke på sätt styrelsen föreslagit i skrivel-sen den 15 februari 1938 några medel för den andra etappens genomfö-rande anvisats för innevarande budgetår samt då de medel, som för nämnda ändamål kunde anvisas för nästkommande budgetår, icke vore tillgängliga förrän efter ingången av budgetåret, torde styrelsen hava att i erforderlig utsträckning förskotta medel för igångsättandet av andra etappens arbeten före sistnämnda tidpunkt, vilka förskott därefter finge ersättas av de för nästa budgetår anvisade anslagsmedlen, sedan dessa blivit tillgängliga.

På grund av vad sålunda anförts hemställde byggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för värme- och ventilationsanlägg-

ningar inom operabyggnaden m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag å 241,000 kronor.

Departementschefen.

I propositionen nr 205/1938 framhöll jag, att ifrågavarande arbeten i operabyggnaden, av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknade till 940,000 kronor, syntes falla inom ramen för erforderliga underhålls- och förbättringsåtgärder, och jag förutsatte därför, att de skulle komma till utförande. Denna uppfattning biträdades av riksdagen.

De till den första byggnadsetappen hänförliga arbetena hava, såsom byggnadsstyrelsen upplyst, blivit utförda under sommaren 1938. Å de för ändamålet anvisade anslagen, sammanlagt 315,000 kronor, har uppstått en mindre behållning, vars storlek icke ännu kan exakt angivas.

Den andra byggnadsetappen har av byggnadsstyrelsen med ledning av infordrade anbud beräknats draga en kostnad av 241,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat, torde emellertid vissa i denna etapp ingående arbeten kunna utan större olägenheter uppskjutas till ett senare budgetår, varigenom kostnaderna för de arbeten, som äro avsedda att utföras innevarande år, skulle kunna hållas inom ramen för ett anslag av 200,000 kronor. Jag tillstyrker alltså, att ett anslag av sistnämnda storlek äskas av riksdagen för budgetåret 1939/40.

För bekostande av de arbeten, som befinnas böra igångsättas redan före ingången av budgetåret 1939/40, torde erforderligt belopp få, därest riksdagen beviljar ifrågavarande anslag, förskottsvis disponeras av tillgängliga medel. Nämnda belopp bör efter det nya budgetårets ingång ersättas ur det av mig nu tillstyrkta anslaget.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Värme- och ventilationsanläggningar i operabyggnaden m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 200,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lars Tunberg.